

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 5 lutego 2024 r.

Pozycja 10

POSTANOWIENIE

z dnia 8 listopada 2023 r.

Sygn. akt Ts 30/23

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Krystyna Pawłowicz – przewodniczący
Zbigniew Jędrzejewski – sprawozdawca
Stanisław Piotrowicz,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 19 lipca 2023 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej [...] Sp. z o.o.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnąć zażalenia.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej [...] z o.o. (dalej: skarżąca), reprezentowanej przez pełnomocników z wyboru, złożonej 30 stycznia 2023 r. (data nadania), zakwestionowano zgodność art. 106a ust. 3a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2022 r. poz. 2324, ze zm.) z art. 2 oraz art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji, ewentualnie zgodność art. 106a ust. 3a tej ustawy w zakresie, w jakim: a) pozwala prokuratorowi na dokonanie blokady środków na rachunku bankowym na podstawie przesłanki „wykorzystywania działalności banku dla celów mających związek z przestępstwem lub przestępstwem skarbowym”; b) nie formułuje kryteriów branych pod uwagę przez prokuratora przy określaniu zakresu, sposobu i terminu wstrzymania transakcji lub blokady środków na rachunku bankowym; c) uprawnia do dokonania blokady środków na rachunku bankowym w nielimitowanej wysokości, na okres do 6 miesięcy – z art. 2 oraz art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji.

Postanowieniem z 19 lipca 2023 r. Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK). Skarżąca, mimo wezwania, nie usunęła bowiem braków formalnych skargi konstytucyjnej w części dotyczącej doręczenia czterech, poświadczonych za zgodność z oryginałem kopii postanowienia Prokuratury Okręgowej w S. z 29 września 2022 r. ([...]). Trybunał przypomniał, iż załączone do skargi rozstrzygnięcia, o których

mowa w art. 53 ust. 2 pkt 2 u.o.t.p.TK, stanowią dla Trybunału podstawę do (istotnej z perspektywy abstrakcyjno-konkretnego charakteru skargi) oceny wskazanego w niej sposobu naruszenia konstytucyjnych wolności lub praw skarżącego w sprawie, której skarga konstytucyjna dotyczy (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK).

W piśmie z 31 lipca 2023 r. (data nadania) skarżąca wniosła zażalenie na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. W uzasadnieniu wskazała, że przedłożenie Trybunałowi postanowienia Prokuratury Okręgowej w S. z 29 września 2022 r. nie jest konieczne dla spełnienia wymagań formalnych skargi konstytucyjnej. Nie jest też możliwe z uwagi na niedoręczenie skarżącej tego postanowienia oraz niemożność zapoznania się z aktami sprawy karnej. Zdaniem skarżącej wskazane postanowienie mogło zostać dołączone do skargi również w formie niebędącej dokumentem urzędowym.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 61 ust. 5 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK), skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał w składzie trzech sędziów rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 37 ust. 1 pkt 3 lit. c w związku z art. 61 ust. 5-8 u.o.t.p.TK).

Podniesione w zażaleniu skarżącej zarzuty nie podważają podstaw odmowy nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

Zgodnie z art. 53 ust. 2 pkt 1-2 u.o.t.p.TK, do skargi konstytucyjnej dołącza się wyrok, decyzję lub inne rozstrzygnięcie wydane na podstawie przepisu, o którym mowa w art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK oraz wyroki, decyzje lub inne rozstrzygnięcia potwierdzające wyczerpanie drogi prawnej, o której mowa w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK. Dlatego na podstawie art. 61 ust. 3 u.o.t.p.TK skarżąca została wezwana do usunięcia braków formalnych złożonej skargi m.in. przez doręczenie czterech poświadczonych za zgodność z oryginałem kopii postanowienia Prokuratury w S. z 29 września 2022 r. ([...]). Orzeczenie to zostało bowiem uchylone postanowieniem Prokuratury Okręgowej z 14 października 2022 r., utrzymanym w mocy postanowieniem Sądu Okręgowego w K. z 15 listopada 2022 r. (sygn. akt [...]), wskazanym w skardze jako ostateczne orzeczenie o konstytucyjnych wolnościach lub prawach skarżącej w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji i art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK. Jest więc orzeczeniem wydanym w sprawie, której skarga konstytucyjna dotyczy. Pozostaje również w bezpośrednim związku ze wskazanym w skardze zakresem zaskarżenia (art. 67 u.o.t.p.TK) oraz sposobem naruszenia konstytucyjnych wolności i praw skarżącej (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK). Trafnie zatem wskazano w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia Trybunału, iż rozstrzygnięcia załączane do skargi konstytucyjnej stanowią zindywidualizowane i skonkretyzowane akty zastosowania określonych norm prawnych w konkretnej sprawie, uprawniające skarżącego, po wyczerpaniu przez niego drogi prawnej oraz po spełnieniu innych określonych wymogów, do zakwestionowania konstytucyjności tych norm w postępowaniu w trybie skargi konstytucyjnej. W tym stanie rzeczy skarżący, reprezentowany w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym przez adwokata lub radcę prawnego, powinien w wykonaniu wymogu określonego w art. 53 ust. 2 pkt 2 u.o.t.p.TK, załączone do skargi konstytucyjnej wyroki, decyzje lub inne rozstrzygnięcia wydane w sprawie, której skarga dotyczy, przedłożyć w formie dokumentu urzędowego, który z mocy art. 244 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, ze zm.; dalej: k.p.c.), stosowanego na zasadzie art. 36 u.o.t.p.TK, stanowi dowód tego, co zostało w nim urzędowo zaświadczone. Jednak na podstawie art. 129 § 3 k.p.c. w związku z art. 36

u.o.t.p.TK i art. 44 ust. 1 u.o.t.p.TK skarżący może zamiast oryginału, złożyć odpis dokumentu, jeżeli jego zgodność z oryginałem została poświadczona przez notariusza albo przez występującego w sprawie pełnomocnika strony będącego adwokatem lub radcą prawnym. Poświadczenie dokumentu za zgodność z oryginałem nadaje mu z mocy art. 129 § 3 k.p.c. w związku z art. 36 u.o.t.p.TK, charakter dokumentu urzędowego, spełniającego wymóg formalny skargi konstytucyjnej określony w art. 53 ust. 2 pkt 2 u.o.t.p.TK. Okoliczności te powodują bezpodstawność podniesionego w zażaleniu zarzutu, dotyczącego dopuszczalności załączenia do skargi konstytucyjnej orzeczeń, o których mowa w art. 53 ust. 2 pkt 1-2 u.o.t.p.TK w formie innej, niż forma dokumentu urzędowego w sytuacji, w której uzyskanie ich w formie takiego dokumentu było możliwe. Na żadnym etapie postępowania przed Trybunałem skarżąca nie wskazała bowiem, by odmówiono jej doręczenia postanowienia Prokuratury Okręgowej z 29 września 2022 r., które na podstawie art. 53 ust. 2 pkt 2 u.o.t.p.TK powinna była dołączyć do składanej skargi konstytucyjnej. Oceny tej nie zmienia zarządzenie Prokuratury Okręgowej w S. z 23 stycznia 2023 r. o odmowie udostępnienia akt śledztwa pełnomocnikowi skarżącej. Skarżąca nie była bowiem zobowiązana do doręczenia Trybunałowi akt śledztwa, lecz do załączenia do skargi orzeczeń wydanych w toku postępowania zakończonego ostatecznym orzeczeniem o wskazanych w skardze jej konstytucyjnych wolnościach lub prawach, a więc orzeczeń potwierdzających wyczerpanie drogi prawnej w rozumieniu art. 53 ust. 2 pkt 2 u.o.t.p.TK. Skarżąca nie wystąpiła o doręczenie wymaganego postanowienia. Nie wykazała tym samym, iż dołączenie do skargi wymaganego postanowienia w formie dokumentu urzędowego nie było możliwe.

W tym stanie rzeczy wniesione zażalenie nie podważyło podstaw odmowy nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu, dlatego Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

Zdanie odrębne

sędziego TK Krystyny Pawłowicz
do uzasadnienia postanowienia Trybunału Konstytucyjnego

Na podstawie art. 106 ust. 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393), zgłaszam zdanie odrębne do uzasadnienia postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z 8 listopada 2023 r. w sprawie o sygn. akt Ts 30/23.

Skargę do TK w niniejszej sprawie wniosła [...] Sp. z o.o. Uważam, że w niniejszej sprawie powinno zostać umorzona z powodu braku legitymacji skargowej skarżącego, tj. skarżącej spółki.

Zgodnie z brzmieniem art. 79 ust. 1 Konstytucji: „Każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji”.

Cytowany przepis znajduje się w rozdziale II Konstytucji, zatytułowanym: „Wolności, prawa i obowiązki człowieka i obywatela”. Zatem – zachowując konsekwencję terminologiczną – wyrażenie: „każdy” użyte w art. 79 ust. 1 Konstytucji należy rozumieć jako:

„każdy człowiek i obywatel”. Rozszerzanie pojęcia „każdy” na osoby prawne lub inne podmioty niebędące „człowiekiem i obywatelem”, zgodnie z dyrektywą wykładni systemowej Konstytucji, jest nieuprawnione.

W sytuacji podmiotów zbiorowych, w tym osób prawnych, za jedynych uprawnionych do wniesienia skargi konstytucyjnej można by uznać osoby fizyczne, będące właścicielami akcji, udziałów, wkładów itp. indywidualnych tytułów prawnych. I tylko takie osoby mogłyby w zgodzie z Konstytucją – o ile udowodnią, że ostateczne decyzje podjęte wobec tych podmiotów zbiorowych, w których posiadają tytuły prawne, naruszają ich wolności i prawa konstytucyjne – wnieść skargę konstytucyjną. Konieczna jest w tym wypadku jednak odpowiednia zmiana przepisów konstytucyjnych, które powinny taką możliwość przewidywać. W obecnym stanie prawnym jest to niemożliwe.

Biorąc pod uwagę powyższe uważam, że Trybunał powinien stwierdzić, iż skarżąca nie posiada legitymacji skargowej, czego skutkiem jest konieczność umorzenia niniejszego postępowania.

Zdanie odrębne zgłosiłam przede wszystkim w celu zwrócenia uwagi na nieprawidłową praktykę ukształtowaną w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego oraz poddania tego problemu pod dyskusję i rozważenie podczas rozstrzygnięcia kolejnych spraw zainicjowanych skargą konstytucyjną przez podmiot niebędący „człowiekiem i obywatelem”.

Z tych względów zgłosiłam zdanie odrębne.